

Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Ticaret Şirketleri ve Özellikle Anonim Şirketler Hakkında Yenilikler

Emre UZUN

Avukat

Uzun&Çağın Hukuk Bürosu

emre.uzun@uzun.av.tr

13 Ocak 2011 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilerek 14 Şubat 2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu (YTTK), geneli itibarı ile 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecektir. Özellikle arz eden bazı konularda ise, yeni hükümler için farklı yürürlük tarihleri öngörülmüş, uyum için ilgililere süre tanınmıştır. Bu konuda ayrıca, 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun (YürK) çıkarılmış olup, bu kanunda da YTTK'nın belli hükümlerinin uygulamaya konması hakkında düzenlemeler yapılmıştır.

Toplam 1535 madde ile 6 geçici maddeden oluşan YTTK, "Ticari İşletme Hukuku", "Şirketler Hukuku", "Kıymetli Evrak Hukuku", "Taşıma Hukuku", "Deniz Ticaret Hukuku" ve "Sigorta Hukuku" olmak üzere, altı kitaba bölünmüştür. Bu sistem, 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanunu'ndan (ETTK) çok farklı olmamakla birlikte, ETTK'da Kıymetli Evrak Hukuku kapsamında "taşıma işleri" başlığı altında irdelenmiş olan Taşıma Hukuku, YTTK'da ayrı bir kitap olarak ve daha detaylı bir biçimde düzenlenmiştir.

Bu çalışmada, "Şirketler Hukuku" ve özellikle de ticaret hayatında en sık karşılaşılan ve bu nedenle en büyük önemi haiz olan anonim şirketlerin yapısı, işleyişi ve denetimi gibi konularda YTTK'nın getirdiği yenilikler üzerinde durulacak ve yeni sisteme uyum için yapılması gereken değişikliklerden bahsedilecektir.

1. Şirketlere İlişkin Ortak Hükümler

1.1. Ticari Defterler

YTTK'nın getirdiği en önemli yeniliklerden biri, ticari defterlerin Türkiye Muhasebe Standartları'na (TMS) uygun olarak tutulması zorunluluğudur. TMS'yi Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'na tam uyumlu olacak şekilde belirleme ve yayımlama konusunda, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) münhasıran yetkili kılınmıştır. Kanunun 88/1 maddesi uyarınca, YTTK'ya tabi tüm gerçek ve tüzel kişi tacirler TMS'ye, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkelerine ve bunların ayrılmaz parçası olan yorumlara aynen uymak ve bunları uygulamakla yükümlüdürler.

Kanunlarla, belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş bulunan kurum ve kurulların, TMS'ye uygun olmak ve TMSK'nın onayını almak kaydıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlar ile ilgili olarak ayrıntıya ilişkin, sınırlı düzenleme yapabilecekleri belirtilmek suretiyle, kanun koyucunun TMSK'nın münhasır yetkisine verdiği önem vurgulanmıştır (YTTK 88/4). Ayrıca, TMSK'nın yetkisine ilişkin 88. Maddeye muhalefet, bir suç olarak nitelendirilerek, yüz günden üç yüz güne kadar adli para cezası yaptırımına bağlanmıştır (YTTK 562/2).

Tacirlerin tutmakla yükümlü oldukları ticari defterlerin tümü açılış ve kapanış onayına tabi tutulmuş ve bu konuda noterlerin münhasır yetkisine istisna olarak, şirket kuruluş işlemlerinin hızlandırılması için, yalnızca kuruluş aşamasındaki açılış onayıyla sınırlı olmak üzere, ticaret sicil memurluklarına da yetki verilmiştir. Ayrıca, işletmenin muhasebesiyle ilgili olmayan pay defteri, Yönetim Kurulu karar defteri gibi defterler de ticari defter olarak kabul edildiğinden, açılış ve kapanış onayı bu defterler için de zorunluluk haline gelmiştir (YTTK 64/4).

Yukarıda da değinildiği gibi, gerçek ve tüzel kişi tacirler bakımından tutulacak defterlere ilişkin ayırım ortadan kaldırılmış; ayrıca kanunda belirtilenler dışında tutulacak defterlerin, eski kanun dönemindeki gibi "işletmenin niteliği ve önemine göre" değil, TMSK'nın çıkaracağı bir tebliğ ile belirleneceği hükme bağlanmıştır (YTTK 64/5).

Ticari defterlerin kapanış onaylarına ilişkin bir aylık süre uzatılmış ve bu onayın, izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar yapılabileceği belirtilmiştir (YTTK 64/3)¹. Kanımızca, bu düzenlemenin uygulamada bir takım sorunlara yol açması muhtemeldir. Şöyle ki; YTTK'da, eski kanun döneminde olduğu gibi, sermaye şirketlerinin olağan genel kurullarının, faaliyet döneminin sona ermesinden itibaren üç ay içerisinde yapılması öngörülmektedir. Bu genel kurullarda, denetçi tarafından hazırlanacak raporun da incelenip karara bağlanması gerekmektedir. Dolayısıyla bu işlemlerin, henüz defterlerin kapanış onayının yapılmadığı bir dönemde gerçekleştirilmesi gibi çelişkili bir durum söz konusu olacaktır. Bu sakıncayı ortadan kaldırmak için, en azından muhasebe ile ilgili diğer defterlerin dayanağını oluşturan yevmiye defteri bakımından, kapanış onayı için daha kısa bir süre öngörülmesi gerekecektir.²

Bu bahiste son olarak belirtelim ki, (aynı) Kanun Koyucu, bu kanundan sadece bir gün önce onaylayarak kabul ettiği 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda (HMK 222) ticari defterleri ispat vasıtası ve delil olarak kabul etmiş olmasına karşın, bir gün sonra kabul ettiği YTTK'da Eski Ticaret Kanunu'nda var olan "ticari defterlerle ispata" ilişkin hükümlere "*bir çok ülkenin mevzuatında yer almadığı ve ispat hukukunun ilkeleriyle de pek bağdaşmadığı*" gerekçeleriyle YTTK'da yer vermemiştir.

1.2. İnternet Sitesi

Kanunun 1524. Maddesi ile tüm sermaye şirketlerine bir internet sitesi açmak, şirketin internet sitesi zaten mevcutsa bu sitenin belli bir bölümünü bilgi toplumu hizmetlerine özgülemek yükümlülüğü getirilmiştir. Daha şimdiden pek çok tartışmaya yol açan maddenin, yürürlüğe girmesi ile birlikte uygulamada muhtelif sorunlara yol açacağı tahmin edilmektedir.

Söz konusu maddeye göre her bir sermaye şirketi, aşağıda sayılan hususları internet sitesinde yayımlamak zorundadır:

- a) Şirketçe kanunen yapılması gereken ilanlar.

¹ Eski düzenlemede, yevmiye defterinin en geç yeni yılın Ocak ayı sonuna kadar (ETTK 70/5); envanter defterinin ise gelecek iş yılının ilk üç ayı içerisinde (ETTK 72/3) kapanış tasdikinin yapılması gerekmekteydi.

² ABUZER KENDİGELEN, *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, s.72

- b) Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar.
- c) Yönetim ve müdürler kurulu tarafından alınan; rüçhan, değiştirme, alım, önerilme, değişim oranı, ayrılma karşılığı gibi haklara ilişkin kararlar; bunlarla ilgili bedellerin nasıl belirlendiğini gösteren hesapların dökümü.
- d) Değerleme raporları, kurucular beyanı, payların halka arz edilmesine dair taahhütler, bunlara ait teminatlar ve garantiler; iflasın ertelenmesine veya benzeri konulara ilişkin karar metinleri; şirketin kendi paylarını iktisap etmesi hakkındaki genel kurul ve yönetim kurulu kararları, bu işlemlerle ilgili açıklamalar, bilgiler, belgeler.
- e) Ticaret şirketlerinin birleşmesi, bölünmesi, tür değiştirmesi hâlinde, ortakların ve menfaat sahiplerinin incelemesine sunulan bilgiler, tablolar, belgeler; sermaye artırımı, azaltılması dâhil, esas sözleşme değişikliklerine ait belgeler, kararlar; imtiyazlı pay sahipleri genel kurulu kararları, menkul kıymet çıkarılması gibi işlemler dolayısıyla hazırlanan raporlar.
- f) Genel kurullara ait olanlar dâhil her türlü çağrılara ait belgeler, raporlar, yönetim kurulu açıklamaları.
- g) Şeffaflık ilkesi ve bilgi toplumu açısından açıklanması zorunlu bilgiler.
- h) Bilgi alma kapsamında sorulan sorular, bunlara verilen cevaplar, diğer kanunlarda pay sahiplerinin veya ortakların aydınlatılması için öngörülen hususlar.
- i) Finansal tablolar, kanunen açıklanması gerekli ara tablolar, özel amaçlarla çıkarılan bilançolar ve diğer finansal tablolar, pay ve menfaat sahipleri bakımından bilinmesi gerekli finansal raporlamalar, bunların dipnotları ve ekleri.
- j) Yönetim kurulunun yıllık raporu, kurumsal yönetim ilkelerine ne ölçüde uyulduğuna ilişkin yıllık değerlendirme açıklaması; yönetim kurulu başkan ve üyeleriyle yöneticilere ödenen her türlü paralar, temsil ve seyahat giderleri, tazminatlar, sigortalar ve benzeri ödemeler.
- k) Denetçi, özel denetçi, işlem denetçisi raporları.
- l) Yetkili kurul ve bakanlıkların konulmasını istedikleri, pay sahiplerini ve sermaye piyasasını ilgilendiren konulara ilişkin bilgiler.

Bu yeni yükümlülüğe uyulmamasının, ilgili kararların iptali için gerekçe oluşturacağı, kanuna aykırılığın tüm sonuçlarını doğuracağı ve yöneticilerin sorumluluğuna yol açacağı belirtilmiş (YTTK 1524/2); ayrıca, bu yükümlülüğe aykırılık halinde yöneticiler bakımından hapis ve adli para cezası yaptırımını öngörülmüştür (YTTK 562/12)³.

---

³YTTK 562/12: *Kanununun 1524 üncü maddesinde öngörülen internet sitesini bu Kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren üç ay içinde oluşturmayan veya internet sitesi mevcut ise aynı süre içinde internet sitesinin bir bölümünü bilgi toplumu hizmetlerine özgülemeyen anonim şirket yönetim kurulu üyeleri, limited şirket müdürleri ve sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette yönetici olan komandite ortaklar altı aya kadar*

Söz konusu madde kapsamında internet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine özgülenen bölümü herkesin erişimine açık olacak; erişim hakkının kullanılması ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi, herhangi bir şarta da bağlanamayacaktır. Erişimin herhangi bir şekilde engellenmesi halinde, herkes şirket aleyhine dava açarak engelin kaldırılmasını talep edebilecektir (YTTK 1524/3).

Şirketin internet sitesinde yayımlanan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay süreyle internet sitesinde kalacaktır. Ancak, finansal tablolar için bu süre beş yıl olarak öngörülmüştür. Bu sürelerden önce internet sitelerinden kaldırılan içerik, hiç konulmamış sayılacaktır (YTTK 1524/5).

Son olarak, internet sitesinde yayımlanan hususların basılı şekilleri kanunun 82 nci maddesi uyarınca saklanacak; internet sitesinde yer alacak bilgiler metin hâline getirilip şirket yönetimi tarafından tarih ve saati gösterilerek noterlikçe onaylı bir deftere sıra numarası altında yazılacak veya yapıştırılacaktır (YTTK 1524/6).

Kanunun bu kadar detay ve yerine göre gizli sayılabilecek bilgiyi ifşa etme yükümlülüğü öngörmesinin, uygulamada şirketler açısından pek çok sakıncayı beraberinde getirmesi kaçınılmazdır. Bundan da önemlisi, bir yandan yayımlanması öngörülen belge ve bilgiler sınırlı bir şekilde sayılmaksızın, yoruma açık ifadeler kullanılırken, diğer yandan yükümlülüğe muhalefetin hukuki ve cezai yaptırıma bağlanması, hukuk mantığı içerisinde kabulü zor bir yaklaşımdır. Örneğin, "Pay sahipleri ile ortakların menfaatlerini koruyabilmeleri ve haklarını bilinçli kullanabilmeleri için görmelerinin ve bilmelerinin yararlı olduğu belgeler, bilgiler, açıklamalar" gibi tamamen takdire bağlı hususların yayımlanmasının zorunlu tutulması, yaptırımların uygulanmasında adaletin nasıl sağlanacağı konusunda soru işaretleri doğurmaktadır.

Bu haliyle düzenleme, üzerinde yeterince düşünülmeden hazırlandığı izlenimi yaratmaktadır ve daha şimdiden, ilgili çevrelerin yoğun eleştirisine maruz kalmıştır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, YTTK hazırlanırken yararlanılan yabancı ülke kanunlarının hiç birinde, sermaye şirketlerinin internet sitesi açması ve bu sitede bazı bilgileri yayımlamasına yönelik bu kapsamda bir düzenleme bulunmamaktadır.⁴

Kanunun söz konusu 1524. Maddesi, YTTK'nın yürürlüğe girdiği tarihten bir yıl sonra (01.07.2013 tarihinde) yürürlüğe girecektir (YTTK 1534). Dolayısıyla, sermaye şirketlerinin bu maddeye uygun olarak bir internet sitesi açmaları ve yukarıda sayılan hususların ilanına başlamaları için son gün, 01.07.2013'tür.

1.3. Elektronik Ortamda Kurullar

YTTK'nın getirdiği yeniliklerden biri de, kurul toplantılarının artık elektronik ortamda yapılabilecek olmasıdır. Aşağıda izah edileceği üzere kanun, anonim şirket genel kurullarını, genel

---

hapis ve yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla ve aynı madde uyarınca internet sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan bu bentte sayılan failler üç aya kadar hapis ve yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılırlar.

⁴ABUZER KENDİGELEN, *Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*, s.531

hükümlerden farklı bir sisteme tabi tutmuş ve bu konunun düzenlenmesi için ayrı bir tüzük çıkarılmasını öngörmüştür.

Yeni kanun döneminde, şirket sözleşmesinde veya esas sözleşmede düzenlenmiş olması şartıyla, sermaye şirketlerinde yönetim kurulu ve müdürler kurulu tamamen elektronik ortamda yapılabileceği gibi, bazı üyelerin fiziken mevcut buldukları bir toplantıya bir kısım üyelerin elektronik ortamda katılması yoluyla da icra edilebilecektir. Bu hallerde Kanunda veya şirket sözleşmesinde ve esas sözleşmede öngörülen toplantı ve karar nisaplarına ilişkin hükümler aynen uygulanacaktır (YTTK 1527/1).

Kollektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlerde, şirket sözleşmesinde ve esas sözleşmede öngörülerek elektronik ortamda ortaklar kuruluna ve genel kurula katılma, öneride bulunma ve oy verme; fiziki katılımın, öneride bulunmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır (YTTK 1527/2).

Yukarıda belirtilen hallerde, elektronik ortamda oy kullanabilmek için, şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması⁵, ortağın bu yolda istemde bulunması, elektronik ortam araçlarının etkin katılmaya elverişliliğinin bir teknik raporla ispatlanıp bu raporun tescil ve ilan edilmesi ve oy kullananların kimliklerinin saklanması şart koşulmuştur (YTTK 1527/3).

Anılan hükümler çerçevesinde oyun gerçek sahibi tarafından kullanılmasına ve uygulamaya ilişkin kurallar ile pay sahibinin temsilcisine internet sitesi aracılığıyla talimat vermesi esas ve usullerinin, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür (YTTK 1527/6).

Anonim şirketlerde genel kurullara elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy verme, fiziki katılmanın ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracaktır. Bu hükmün uygulanmasına ilişkin esasların bir tüzük ile düzenlenmesi öngörülmüş; tüzükte, genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmünün örneğinin yer alacağı ve anonim şirketlerin tüzükten aynen aktarılacak olan bu hükümde değişiklik yapamayacakları belirtilmiştir. Tüzük ayrıca oyun gerçek sahibi veya temsilcisi tarafından kullanılmasını sağlayan kurallar ile,407. madde uyarınca genel kurullarda bulunması gereken bakanlık komiserlerinin bu hususa ilişkin yetkilerini içerecektir(YTTK 1527/5)⁶.

Ayrıca söz konusu tüzüğün yürürlüğe girmesi ile birlikte, genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması, pay senetleri borsaya kote edilmiş şirketlerde zorunlu hale gelecektir (YTTK 1527/5). Böyle bir zorunluluk getirilmesindeki maksadın, özellikle halka açık

---

⁵Aslen “şirketin bu amaca özgülenmiş bir internet sitesine sahip olması” zorunluluğu, çok anlamlı gözükmemektedir. Zira “elektronik ortam” ifadesi yalnızca internet üzerinden sağlanan iletişimi değil, her türlü elektronik iletişim aracını kapsamaktadır ve örneğin görüntülü telefon ile yapılacak bir toplantı için internet sitesine ihtiyaç yoktur. Ancak madde gerekçesinde kanun maddesinden farklı olarak, “elektronik ortam” yerine, daha çok internet kullanımı ile alakalı “on-line” (çevrimiçi) ifadesinin yer alması, tasarının yasalaşma sürecinde değişikliğe uğrayarak kapsamın (isabetli olarak) tüm elektronik haberleşmeyi içine alacak şekilde genişletildiği; ancak bu değişiklik yapılırken, internet sitesi bulunmasına yönelik bu hükmün çıkartılmasının unutulduğu izlenimini yaratmaktadır.

⁶Belirtmek gerekir ki, atıfta bulunulan 407. maddede “bakanlık temsilcisi” ifadesi kullanılmış iken, burada ETTK'dan kalma “komiser” ifadesinin kullanılması, terminoloji birliği bakımından isabetsiz olmuştur.

anonim şirketlerde çok sayıda ortak bulunmasından ve bu nedenle ortakların genel kurullarda eksiksiz temsil edilmelerinin son derece zor olmasından kaynaklanan güç boşluğu sorununu gidermek olduğu anlaşılmaktadır⁷.

Her ne kadar YTTK'nın elektronik ortamda toplantılara ilişkin hükümleri 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olsa da, yukarıda değinilen ikincil mevzuat yayımlanmadan, uygulamada bu toplantıların gerçekleştirilmesi mümkün olmayacaktır. Söz konusu tüzük ve yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra ise, esas sözleşmede zorunlu değişikliklerin yapılması gerekecektir.

1.4. Yapısal Değişiklikler

Sermaye şirketlerinde yapısal değişiklikler, birleşme, bölünme ve tür değiştirme başlıkları altında düzenlenmiş; bazı hususlarda ETTK'ya göre farklı hükümler getirilirken, bazı konular ilk defa kanuni temele kavuşturulmuştur. Burada, çoğunluğu itibarı ile teknik detayları içeren bu hükümlere kısaca değinilerek, belli başlı yeniliklerden bahsedilecektir.

1.4.1. Birleşme

Birleşme bahsinin ilk maddesi olan YTTK 136'da, genel olarak bu başlık altında kullanılan terimlerin tanımı verilmiştir. Şirketlerin iki şekilde birleşebileceği belirtilmiş; ilkinde bir şirketin diğerini devralması (devralma şeklinde birleşme), ikincisinde ise yeni bir şirket bünyesinde birleşme (yeni kuruluş şeklinde birleşme) öngörülmüştür. Birleşme işleminde kabul eden pozisyonundaki şirket "devralan", katılan şirket ise "devrolunan" şeklinde nitelendirilmiştir. Maddenin üçüncü fıkrasında ise birleşmenin, "devrolunan şirketin malvarlığı karşılığında, bir değişim oranına göre devralan şirketin paylarının, devrolunan şirketin ortaklarınca kendiliğinden iktisap edilmesiyle gerçekleşeceği" belirtilmiştir. Son olarak, birleşme neticesinde devralan şirketin, devrolunan şirketin malvarlığını bir bütün halinde devralacağı ve devrolunan şirketin sona ererek, ticaret sicilinden silineceği hükmüne bağlanmıştır.

Sermaye şirketlerinin birleşmesi konusunda en köklü yenilik, ETTK'da öngörülen "nevilerin aynı olması" koşulunun kaldırılması ve ilke olarak türler arası birleşmeye olanak sağlanmasıdır. Yine de şirket türleri açısından bu serbestiye bazı istisnalar getirilmiştir (YTTK 137). Buna göre;

Sermaye şirketleri;

- a) Sermaye şirketleriyle,
- b) Kooperatiflerle ve
- c) Devralan şirket olmaları şartıyla, kolektif ve komandit şirketlerle,

Şahıs şirketleri;

- a) Şahıs şirketleriyle,
- b) Devrolunan şirket olmaları şartıyla, sermaye şirketleriyle,
- c) Devrolunan şirket olmaları şartıyla, kooperatiflerle,

Kooperatifler;

- a) Kooperatiflerle,

---

⁷TÜRK TİCARET KANUNU MADDE GEREKÇELERİ, md. 1527

- b) Sermaye şirketleriyle ve
c) Devralan şirket olmaları şartıyla, şahıs şirketleriyle,
birleşebilirler.

Yeni düzenlemede tasfiye halindeki bir şirket ile, sermayesinin yarısını kaybeden veya borca batık olan bir şirketin de birleşmeye katılabileceği kabul edilmiştir. Buna göre, tasfiye halindeki bir şirket, malvarlığının dağıtılmasına başlanmamış olması ve devrolunan şirket olması şartıyla birleşmeye katılabilecektir. Bu şekilde birleşme işleminin gerçekleştirilebilmesi için, söz konusu şartların varlığını teyid eden bir işlem denetçisi raporunun, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne sunulması gerekmektedir (YTTK 138).

Sermayesiyle kanuni yedek akçeleri toplamının yarısı zararlarla kaybolan veya borca batık durumda bulunan bir şirket ise, kaybolan sermayeyi veya gerekiyorsa borca batıklık durumunu karşılayabilecek tutarda, serbestçe tasarruf edilebilen özvarlığa sahip bulunan bir şirket ile birleşebilecektir. Bu durumda da, devralan şirketin burada belirtilen özvarlık şartını karşıladığı tespitini içeren bir işlem denetçisi raporunun, devralan şirketin merkezinin bulunduğu yerin ticaret sicili müdürlüğüne sunulması öngörülmüştür (YTTK 139).

Birleşme sürecini kısaca özetlemek gerekir ise;

- i. Birleşmeye katılacak şirketlerin yönetim organları, YTTK 146'da sayılan hususları içeren bir "birleşme sözleşmesi" tanzim ederek imzalayacaklardır (YTTK 145).
- ii. Yine bu şirketlerin yönetim organları, ayrı ayrı veya birlikte, birleşme hakkında bir rapor (birleşme raporu) hazırlayacaklar, söz konusu raporda YTTK 147'de sayılan, payların değişim oranı, ortaklık oranları ve hakları, varsa ayrılma akçesinin tutarı, değerlendirme yöntemleri, birleşen şirketlerin işçileri ile alacaklılarının durumu gibi konuları açıklığa kavuşturacaklardır (YTTK 147).
- iii. Uzman bir işlem denetçisi, birleşme sözleşmesini, birleşme raporunu ve birleşmeye esas oluşturan bilançoju inceleyerek, YTTK 148/3'te sayılan bilgileri içeren bir denetleme raporu tanzim edecektir.
- iv. Hazırlanan birleşme sözleşmesinin, birleşmeye katılan şirketlerin genel kurullarında YTTK 151'de öngörülen nisaplara uygun olarak onaylanması suretiyle, genel kurullarda birleşme kararı alınacaktır.
- v. Söz konusu genel kurul kararları ticaret siciline tescil edilecek; tescil ile birlikte devrolunan şirket infisah edecek (YTTK 152/3) ve birleşme geçerlilik kazanacaktır (YTTK 153/1).

Şirket birleşmeleri konusunda YTTK'da düzenlenen ve Türk hukukunda ilk defa yer verilen önemli bir yenilik de, birleşmeye katılmak istemeyen ortaklara, şirkette sahip oldukları payların gerçek değeri tutarında bir "ayrılma akçesi" önerilmek suretiyle, birleşme dışında tutulmalarına olanak verilmesidir. Buna göre, birleşmeye katılan şirketler, birleşme sözleşmesinde ortaklara, devralan şirkette, *pay ve ortaklık haklarının iktisabına, iktisap olunacak şirket paylarının gerçek değerine denk gelen bir ayrılma akçesi* arasında seçim yapma hakkı tanıyabilirler (YTTK 141/1). Hatta birleşme sözleşmesinde, yalnızca

ayrılma akçesi verilmesi dahi öngörülebilir (YTTK 141/2). Bu hüküm, şirkete "ortaklıktan çıkarma" yetkisi verilmesi olarak da değerlendirilebilir.

Diğer taraftan, birleşme sözleşmesi bir ayrılma akçesini öngörüyorsa bunun, birleşme sözleşmesinin onaylandığı genel kurulda, şirkette mevcut oy haklarının yüzde doksanınin olumlu oylarıyla onaylanması şart koşulmuştur (YTTK 151/5).

ETTK kapsamında alacaklılara tanınmış olan birleşmeye itiraz hakkı, YTTK'da yer almamıştır. Ancak, birleşmeye katılan şirketlerin alacaklıları, birleşmenin hukuken geçerlilik kazanmasından itibaren üç ay içinde istemde bulunurlarsa, devralan şirket bunların alacaklarını teminat altına almakla yükümlü tutulmuştur (YTTK 157/1). Devralan şirket, alacağın birleşme dolayısıyla tehlikeye düşmediğini bir işlem denetçisi raporuyla ispat ederse, teminat verme yükümlülüğü ortadan kalkacağı gibi (YTTK 157/3), diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması halinde, yükümlü şirket teminat göstermek yerine borcu doğrudan ödeme yoluna da gidebilir (YTTK 157/4).

Birleşmeye katılan şirketlerin işçilerinin durumu hakkında ise, "bölünme" başlığı altında yer alan 178 nci maddenin aynen uygulanacağı öngörülmüş olup (YTTK 158/4), madde sıralaması gözetilerek, bu konuya aşağıda, ilgili bölümde değinilecektir.

1.4.2. Bölünme

Sermaye şirketlerinin yeniden yapılandırılmalarında önemli rol oynayan bölünmeye ilişkin herhangi bir hükme ETTK'da yer verilmemiş iken, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 19. ve 20. maddelerinde tam ve kısmi bölünme tanımlanmış; ancak bölünmenin usulüne özgü düzenleme yapılmamış, bölünmenin tarafları ile bunların ortaklarını koruyucu kurallar da ihdas edilmemişti. YTTK'nın 159 ila 179. Maddeleri ile, bölünme işlemi ilk defa ve detaylı olarak yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur.

Şirketin tüm malvarlığının bölümlere ayrılarak diğer şirketlere devredildiği, bölünen şirket ortaklarının devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ettikleri ve devrolunan şirketin infisah ederek ticaret sicilinden silindiği bölünme şekli "tam bölünme" olarak nitelendirilmiştir (YTTK 159/1 (a)).

Kısmi bölünme ise, bölünen şirket malvarlığının bir kısmının diğer şirketlere devri suretiyle gerçekleştirilir. Bu durumda, ya bölünen şirketin ortakları, devralan şirket(ler)in paylarını ve haklarını iktisap ederler; ya da bölünen şirket, devredilen malvarlığı bölümlerinin karşılığında devralan şirketlerdeki payları ve hakları elde ederek yavru şirketini oluşturur (YTTK 159/1 (b)).

YTTK 160 uyarınca, yalnızca "sermaye şirketleri ile kooperatifler, sermaye şirketleri ve kooperatiflere bölünebilir". Dolayısıyla, şahıs şirketleri bölünemeyeceği gibi, sermaye şirketleri ile kooperatiflerin şahıs şirketine bölünmesi de mümkün değildir. Bu durumda, bir şahıs şirketinin bölünebilmesi için, öncelikle tür değiştirmesi gerekecektir.

Gerek tam, gerekse kısmi bölünme işlemlerinde, doktrinde "simetrik" ve "asimetrik" olarak da tanımlanan, kanunda ise "oranların korunduğu bölünme" (YTTK 160/2 (a)) ve "oranların korunmadığı bölünme" (YTTK 160/2 (b)) şeklinde ifade edilen iki farklı yöntem bulunmaktadır. Simetrik bölünmede, devreden şirketin ortaklarına, bölünmeye katılan tüm şirketlerde, mevcut payları oranında şirket payları

tahsis edilir. Asimetrik bölünmede ise bu ortaklara, bölünmeye katılan bazı veya tüm şirketlerde, mevcut paylarının oranından bağımsız olarak, farklı oranlarda şirket payları tahsis edilir. İlk bakışta asimetrik bölünmenin hangi maksada hizmet edeceği sorusu akla gelse de, bu yöntemle, şirket malvarlığının bölünme yoluyla ortaklar arasında paylaşılması mümkün olmaktadır.

Bölünme süreci ana hatları ile özetlenecek olur ise;

- i. Şirket, bölünme yoluyla, malvarlığının bölümlerini var olan şirketlere devredecekse, bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları tarafından bir bölünme sözleşmesi yapılacak (YTTK 166/1); diğer taraftan şirket, bölünme yoluyla, malvarlığının bölümlerini yeni kurulacak şirketlere devredecekse, yönetim organı bir bölünme planı düzenleyecektir (YTTK 166/2). Her iki belge de, YTTK 167'de sayılan bilgileri içerecektir.
- ii. Bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, ayrı ayrı veya birlikte, bölünme hakkında bir rapor (birleşme raporu) hazırlayacaklar, söz konusu raporda YTTK 169/2'de sayılan, payların değişim oranı, ortaklık oranları ve hakları, değerlendirme yöntemleri, devreden şirketin işçileri ile alacaklılarının durumu gibi hususları açıklayacaklardır (YTTK 169/1).
- iii. Uzman bir işlem denetçisi, bölünme sözleşmesi veya planı ile birlikte, bölünme raporunu ve ilgili bilançoları inceleyerek, YTTK 148/3'te sayılan bilgileri içeren bir denetleme raporu tanzim edecektir (YTTK 170).
- iv. Şirket alacaklıları için 175. Maddede öngörülen teminatın sağlanmasından sonra, hazırlanan bölünme sözleşmesi veya planının, birleşmeye katılan şirketlerin genel kurullarında YTTK 151'de öngörülen nisaplara uygun olarak onaylanması suretiyle, genel kurullarda birleşme kararı alınacaktır.
- v. Söz konusu genel kurul kararları ticaret siciline tescil edilecek; tescil ile birlikte, tam bölünmede devreden şirket infisah edecek (YTTK 179/3), bölünme geçerlilik kazanacak ve bölünmeye ilişkin envantere yazılan tüm aktif ve pasifler, başkaca bir işleme gerek olmaksızın, tescil anında kısmi külli halefiyet yolu ile devralan şirkete geçecektir (YTTK 179/4).

Birleşmede olduğu gibi, bölünmede de şirket alacaklılarına bölünmeye itiraz hakkı tanınmamış, sadece teminat talep hakkı öngörülmüştür. Buna göre, Bölünmeye katılan şirketlerin alacaklıları, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde, tirajelli binin üstünde olan ve yurt düzeyinde dağıtımı yapılan en az üç gazetede yedişer gün aralıklarla üç defa yapılacak ilanla ve sermaye şirketlerinde ayrıca internet sitesine de konulacak ilanla, alacaklarını bildirmeye ve teminat verilmesi için istemde bulunmaya çağrılırlar (YTTK 174). Bölünmeye katılan şirketler, söz konusu ilanların yayımı tarihinden itibaren üç ay içinde, istemde bulunan alacaklıların alacaklarını teminat altına almak zorundadırlar (YTTK 175/1). Alacağın birleşme dolayısıyla tehlikeye düşmediğinin bir işlem denetçisi raporuyla ispat edilmesi halinde, teminat verme yükümlülüğü ortadan kalkacağı gibi (YTTK 175/2), diğer alacaklıların zarara uğramayacaklarının anlaşılması halinde, teminat göstermek yerine borcun doğrudan ödenmesi yoluna da gidilebilir (YTTK 175/3).

Bölünmelerde teminat verme yükümlülüğü, genel olarak birleşme bahsinde yer alan alacakların teminat altına alınması hususuna paralel olarak düzenlenmiştir. Ancak, bölünme işleminin alacaklılar

açısından daha riskli görülmesi nedeniyle, teminatın bölünme kararının alınacağı genel kuruldan önce verilmesi öngörülmüştür.

Aslen bölünmeye ilişkin olmakla birlikte, birleşme ve tür değiştirmelerde⁸ de uygulanacak olan ve mevcut işçilerin durumunu düzenleyen hükümler, kanunun 178. Maddesinde toplanmıştır. Buna göre;

Tam veya kısmi bölünmede, işçilerle yapılan hizmet sözleşmeleri, işçi itiraz etmediği takdirde, devir gününe kadar bu sözleşmeden doğan bütün hak ve borçlarla devralana geçecektir (178/1).

İşçi itiraz ederse, hizmet sözleşmesi kanuni işten çıkarma süresinin sonunda sona erecek; devralan ve işçi o tarihe kadar sözleşmeyi yerine getirmekle yükümlü olacaktır (178/2).

Eski işveren ile devralan, işçinin bölünmeden evvel muaccel olmuş alacakları ile hizmet sözleşmesinin normal olarak sona ereceği veya işçinin itirazı sebebiyle sona erdiği tarihe kadar geçen sürede muaccel olacak alacaklarından müteselsilen sorumlu olacaktır (178/3).

Aksi kararlaştırılmadıkça veya halin gereğinden anlaşılmadıkça, işveren hizmet sözleşmesinden doğan hakları üçüncü bir kişiye devredemez (178/4).

İşçiler muaccel olan ve birinci fıkrada öngörüldüğü şekilde muaccel olacak alacaklarının teminat altına alınmasını isteyebileceklerdir (178/5). Bu talebin ne zaman ve kime yöneltileceği, teminatın ne şekilde verileceği gibi konulara ilişkin ayrıca bir açıklama yapılmadığından, bu konuda şirket alacaklılarının alacaklarının teminat altına alınmasına ilişkin, birleşmelerde 157/1 ve bölünmelerde 175/1 maddelerinin uygulanacağı sonucuna varılmaktadır.

Devreden şirketin, bölünmeden önce şirket borçlarından dolayı sorumlu olan ortakları, hizmet sözleşmesinden doğan ve intikal gününe kadar muaccel olan borçlarla, hizmet sözleşmesi normal olarak sona ermiş olsaydı muaccel hale gelecek olan veya işçinin itirazı sebebiyle hizmet sözleşmesinin sona erdiği ana kadar doğacak olan borçlardan müteselsilen sorumlu olmaya devam ederler (178/6).

1.4.3. Tür Değiştirme

Kanunun 181. Maddesi ile, geçerli tür değiştirmeler tahdidi olarak sayılmış, sermaye şirketleri ile kooperatiflerin şahıs şirketine dönüştürülmesi yasaklanmıştır. Buna göre;

Bir sermaye şirketi;

1. Başka türde bir sermaye şirketine;
2. Bir kooperatife;

Bir kolektif şirket;

1. Bir sermaye şirketine;
2. Bir kooperatife;

---

⁸ Tür değiştirme işlemi sonucu tüzel kişilik aynen devam etmekte, yalnızca şirketin türü değişmekte olduğundan, iş ilişkilerinin herhangi bir şekilde etkilenmesi zaten söz konusu değildir. Hal böyle iken, tür değiştirme işlemlerinde de bu maddenin uygulanacağını öngörülmesi (YTTK 190), son derece gereksiz ve anlamsız olmuştur.

3. Bir komandit şirkete;

Bir komandit şirket;

1. Bir sermaye şirketine;
2. Bir kooperatife;
3. Bir kollektif şirkete;

Bir kooperatif bir sermaye şirketine,
dönüştürülebilir.

Tür değiştirme işlemlerini kısaca özetleyecek olur isek;

- i. Tür değiştirecek şirketin yönetim organı, şirketin tür değiştirmeden önceki ve sonraki ticaret unvanını, merkezini ve yeni türe ilişkin ibareyi; yeni türün şirket sözleşmesini; ortakların tür değiştirmeden sonra sahip olacakları payların sayısını, cinsini ve tutarını veya tür değiştirmeden sonra ortakların paylarına ilişkin açıklamaları içeren bir "tür değiştirme planı" hazırlayacaktır (YTTK 185).
- ii. Yönetim organı ayrıca, 186/2 maddesinde sayılan hususları içeren bir "tür değiştirme raporu" kaleme alacaktır (YTTK 186/1).
- iii. Şirket, tür değiştirme planını, tür değiştirme raporunu, tür değiştirmede esas alınan bilançoğu işlem denetçisine denettirecek (YTTK 187/1); işlem denetçisi tür değiştirmeye ilişkin şartların gerçekleşip gerçekleşmediğini, bilançonun gerçeğe uygun olup olmadığını ve tür değiştirmeden sonra ortakların hukuki durumlarının korunup korunmadığını inceleyerek, bir denetleme raporu tanzim edecektir.
- iv. Hazırlanan tür değiştirme planının şirket genel kurulunda YTTK 189/1'de öngörülen nisaplara uygun olarak onaylanması suretiyle, genel kurul tarafından tür değiştirme kararı alınacaktır (YTTK 189/1).
- v. Genel kurulun tür değiştirme kararı ile, yeni şirketin sözleşmesinin ticaret siciline tescili ile birlikte, tür değiştirme hukuki geçerlilik kazanacaktır (YTTK 189/2).

1.5. Şirketler Topluluğu

Ekonomik hayatta önemi yadsınamayacak bir kurum olan "şirketler topluluğu", YTTK'da ilk defa ele alınarak hukuki düzenlemeye kavuşturulmuş, kanunda bu konuya 14 madde ayrılmıştır.

Kanunda öncelikle şirketler topluluğuhakim şirket – bağlı şirket temelinde hukuki bir tanıma kavuşturulmuş, bu doğrultuda hakimiyetin iki şekilde ortaya çıkacağına işaret edilmiştir (YTTK 195). Bunlardan ilki olan fiili hakimiyet durumu, aşağıdaki hallerde söz konusudur:

- Bir şirketin, diğer bir şirkette oy haklarının çoğunluğuna sahip olması;
- Bir şirketin diğer bir şirkette, şirket sözleşmesine göre yönetim organında karar alabilecek çoğunluğu oluşturan sayıda üyenin seçimini sağlayabilmek hakkını haiz olması;

- Bir şirketin diğer bir şirkette, kendi oy hakları yanında, bir sözleşmeye dayanarak, tek başına veya diğer pay sahipleri ya da ortaklarla birlikte, oy haklarının çoğunluğunu oluşturması.

Yukarıda öngörülen haller dışında, bir şirketin başka bir şirketin paylarının çoğunluğuna veya onu yönetebilecek kararları alabilecek miktarda paylarına sahip bulunması, birinci şirketin hakimiyetinin varlığına karine teşkil edecektir.

Maddede öngörülen diğer hakimiyet şekli ise; bir şirketin, diğer bir şirketi, bir sözleşme gereğince veya başka bir yolla hakimiyeti altında tutabilmesi durumunda söz konusudur.

Sayılan hallerde birinci şirket hakim, diğeri bağlı şirket olarak nitelendirilmektedir. Bu şirketlerden en az birinin merkezi Türkiye’de ise, YTTK’daki şirketler topluluğuna ilişkin hükümler uygulanacaktır.

Birbirlerinin paylarının en az dörtte birine sahip bulunan sermaye şirketlerinin “karşılıklı iştirak” durumunda olacakları belirtilmiş; anılan şirketlerden biri diğerine hakimse, ikincisinin aynı zamanda bağlı şirket sayılacağı, ayrıca karşılıklı iştirak durumundaki şirketlerin her biri diğerine hakimse, ikisinin de hem bağlı, hem hakim şirket kabul olunacağı öngörülmüştür (YTTK 197).

Kanun, şirketler topluluğunun söz konusu olduğu hallerde bazı işlemlerin ilgili şirket ve makamlara bildirilmesi ile ticaret siciline tescil ve ilan edilmesini öngörmüş (YTTK 198); bağlı şirket ile hakim şirket arasındaki ilişkilerin aydınlığa kavuşturulması için bu şirketler tarafından düzenlenmesi şart koşulan raporlara ilişkin ayrıntılı düzenlemeye yer vermiştir (YTTK 199).

Hakim şirketin her pay sahibi genel kurulda, bağlı şirketlerin finansal ve malvarlığıyla ilgili durumları ile hesap sonuçları, hakim şirketin bağlı şirketlerle, bağlı şirketlerin birbirleriyle, hakim ve bağlı şirketlerin pay sahipleri, yöneticileri ve bunların yakınlarıyla ilişkileri, yaptıkları işlemler ve bunların sonuçları hakkında bilgi verilmesini isteyebilir (YTTK 200).

Bir sermaye şirketinin paylarını iktisap edip karşılıklı iştirak konumuna bilerek giren diğer bir sermaye şirketi, iştirak konusu olan paylardan doğan toplam oylarıyla diğer pay sahipliği haklarının sadece dörtte birini kullanabilir; bedelsiz payları edinme hakkı hariç, diğer tüm pay sahipliği hakları donar. Söz konusu paylar toplantı ve karar nisabının hesaplanmasında dikkate alınmaz (YTTK 201).

Yeni düzenlemeye göre hakim şirket, bu hakimiyetini bağlı şirketi kayba uğratacak şekilde kullanamaz. Bu kapsamda hakim şirketin, bağlı şirketi, varlık, fon, personel, alacak ve borç devri gibi hukuki işlemler yapmaya; kârını azaltmaya ya da aktarmaya; malvarlığını aynı veya kişisel nitelikte haklarla sınırlandırmaya; kefalet, garanti ve aval vermek gibi sorumluluklar yüklenmeye; ödemelerde bulunmaya; haklı bir sebep olmaksızın tesislerini yenilememek, yatırımlarını kısıtlamak, durdurmak gibi verimliliğini ya da faaliyetini olumsuz etkileyen kararlar veya önlemler almaya yahut gelişmesini sağlayacak önlemleri almaktan kaçınmaya yöneltmesi sonucu bağlı şirketin kayba uğraması hallerinde, hakim şirkete bu kaybı denkleştirme yükümlülüğü getirilmiştir. Denkleştirme, faaliyet yılı içinde fiilen yerine getirilmez ise, bağlı şirketin her pay sahibi, hakim şirketten ve onun, kayba sebep olan yönetim kurulu üyelerinden, şirketin zararını tazmin etmelerini isteyebilir (YTTK 202/1).

YürK 18/1 ile, YTTK’nın yürürlüğe girdiği tarih itibarı ile yukarıda izah edilen nitelikte bir kaybı bulunan bağlı şirketin bu kaybının, YTTK’nın yürürlük tarihinden itibaren iki yıl içerisinde denkleştirilmesi şart koşulmuştur.

Öte yandan, hakimiyetin uygulanması ile gerçekleştirilen ve bağlı şirket bakımından açıkça anlaşılabilir haklı bir sebebi bulunmayan birleşme, bölünme, tür değiştirme, fesih, menkul kıymet çıkarılması ve önemli esas sözleşme değişikliği gibi işlemlerde, genel kurul kararına red oyu verip tutanağa geçiren veya yönetim kurulunun bu ve benzeri konulardaki kararlarına yazılı olarak itiraz eden pay sahipleri; hakim şirketten, zararlarının tazminini veya paylarının gerçek değerle satın alınmasını mahkemeden isteyebilirler (YTTK 202/2).

Bir şirket diğer bir şirketin paylarının ve oy haklarının doğrudan veya dolaylı olarak yüzde yüzüne sahipse (tam hakimiyet hali), hakim şirketin yönetim kurulu, topluluğun belirlenmiş ve somut politikalarının gereği olmak şartıyla, kaybına sebep verebilecek olsa bile, bağlı şirketin yönlendirilmesine ve yönetimine ilişkin talimat verebilir. Bu durumda bağlı şirketin organları talimata uymak zorundadır (YTTK 203). Ancak, bağlı şirketin ödeme gücünü açıkça aşan, varlığını tehlikeye düşürebilecek olan veya önemli varlıklarını kaybetmesine yol açabilecek nitelik taşıyan talimat verilemez (YTTK 204).

Tam hakimiyet halinde, bağlı şirketin yönetim kurulu üyeleri, yöneticileri ve sorumlu tutulabilecek ilgililer, hakim şirketin talimatlarına uymaları nedeniyle, şirkete ve pay sahiplerine karşı sorumlu tutulamazlar (YTTK 205).

2. Anonim Şirketlere İlişkin Hükümler

2.1. Kuruluş

YTTK, anonim şirketlerin kuruluşu konusunda birtakım köklü değişiklikler getirmektedir. Burada kuruluş sürecinin mekanik detaylarına girilmeksizin, bu yeniliklerden bahsedilecektir.

Öncelikle YTTK 335, Alman hukukunda kabul edilen "ön-ortaklık / ön-anonim şirket" müessesesini benimsemektedir. Buna göre şirket; *kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi, şartsız taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur*. Bu noktada dikkat çeken husus, kuruluşun ticaret sicilinde tescil edilerek tüzel kişiliğin kazanılmasından önce, bir ortaklığın varlığının kabul edilmiş olmasıdır. Bu maddenin gerekçesinde, ön-anonim şirketin bir adi şirket veya dernek olmayıp, bir elbirliği mülkiyeti oluşturduğu; ön-şirket aşamasında kurucuların tacir sıfatını taşımadıkları; şirketin ticaret siciline tescili ile birlikte ön-şirketin tasfiyesiz sona ereceği; tek ortaklı anonim şirketlerde ise ön-şirketin, kurucunun özel malvarlığı niteliğinde olduğu belirtilmiş; ön-anonim şirketin niteliği ile hukuki durumunun öğretide ve yargı kararlarında açıklığa kavuşacağı öngörülmüştür⁹.

Ön-ortaklık kurumuna ilişkin esasların bu şekilde öğretide ve yargı kararlarına bırakılmasının, uygulamada uzun tartışmalara yol açması kaçınılmaz gözükmektedir. Zira ön-ortaklık kavramı ve buna bağlanan sonuçlar, Alman ve İsviçre hukuklarında, şirketin tescilinde talep edilen bir takım ruhsat ve izinler nedeniyle farklı olduğundan, değişik şekilde yorumlanmakta ve uygulanmaktadır¹⁰.

⁹ GEREKÇE, m.335

¹⁰ HASAN PULAŞLI, *Yeni Şirketler Hukuku Genel Esaslar*, s.330.

Düzenlemenin bir başka özelliği de, ETTK'da yer alan tedrici kuruluş yöntemine YTTK'da yer verilmemesidir. Bunun yerine, kurucuların şirketin tescilinden itibaren en geç iki ay içinde paylarının belli bir kısmını halka arz etmeyi taahhüt ettikleri bir sistem öngörülmüştür. Kurucuların bu taahhüdünün, esas sözleşmede yer alması gerekmektedir. Sermaye piyasası mevzuatına uygun olarak gerçekleştirilecek halka arz sonrasında, payların itibari değerlerinin, varsa çıkarma priminin karşılığı şirkete, giderler düştükten sonra kalan tutar ise, pay senetlerini halka arz eden pay sahiplerine ödenecektir (YTTK 346).

YTTK ile öngörülen düzenlemede, anonim şirketlerin teşkiline ilişkin en çok dikkat çeken yeniliklerden biri de, asgari beş ortak zorunluluğunun terkedilmesi ve tek ortaklı şirketlere dahi olanak sağlanmasıdır (YTTK 338/1). Madde gerekçesinde de isabetle belirtildiği üzere, bugünkü modern öğretide "şirket" kavramını birden ziyade ortak tanımlamamakta, belirleyici unsur ticari işletmeyi merkez alan ticari, sınai veya hizmete dönük organizasyon olmaktadır¹¹. Bu nedenle, tek ortaklı şirketlere izin verilmesi, şirket kavramı ile çelişmemektedir.

Bu sayede, uygulamada sırf kanuni zorunluluk nedeniyle ortak sayısını beşe tamamlamak için neredeyse tüm anonim şirketlerde bulunan "saman adamlara" artık gerek kalmayacaktır. Diğer taraftan, tek pay sahipli şirketlerde bu pay sahibini tescil etme zorunluluğu öngörülmesi nedeni ile, bu sefer de bu yükümlülüğü dolanmak ve ortağın tescilini önlemek maksadıyla "saman adam" yoluna başvurulacağı görüşü de göz ardı edilmemelidir¹².

Pay sahibi sayısının sonradan bire düşmesi halinde ise durum, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren yedi gün içinde yönetim kuruluna yazılı olarak bildirilecek, yönetim kurulu bildirimini aldığı tarihten itibaren yedi gün içinde, şirketin tek pay sahipli bir anonim şirket olduğunu tescil ve ilan ettirecektir. Ayrıca, hem şirketin tek pay sahipli olarak kurulması hem de payların tek kişide toplanması halinde tek pay sahibinin adı, yerleşim yeri ve vatandaşlığı da tescil ve ilan edilecektir (YTTK 338/2).

Kuruluş prosedürü açısından ise YTTK'da birleşme, bölünme gibi konularda da bahsi geçen "işlem denetçiliği" kurumu öngörülmüş; kuruluşun bir veya birkaç işlem denetçisi tarafından denetleneceği ve denetime ilişkin bulguları içeren, kapsamı maddede detaylı olarak belirtilen bir "kuruluş raporu" hazırlanacağı hükme bağlanmıştır (YTTK 351).

2.2. Pay Sahiplerinin Şirkete Borçlanma Yasağı

Türk hukukunda ilk kez benimsenen bir ilke de, pay sahiplerinin, iştirak taahhüdünden doğan borç hariç, şirkete borçlanmalarının yasaklanmasıdır (YTTK 358). Burada iştirak taahhüdü ifadesinden kasıt, pay sahibinin kuruluş veya sermaye artırımında, şirkete karşı yüklendiği sermaye koyma borcudur.

Maddenin ikinci cümlesinde ise, şirketin işletme konusuna giren ve pay sahibinin işletmesi gereği olarak yapılmış bir işlemde kaynaklanan borçlar, emsalleriyle aynı veya benzer şartlara tabi olmak kaydıyla, şirkete borçlanma yasağı kapsamı dışında tutulmuştur.

---

¹¹ GEREKÇE, m.338

¹² HASAN PULAŞLI, s.401.

Ayrıca, YürK 24/1 maddesi ile, yukarıdaki hükme aykırı bir şekilde anonim şirkete borçlanan pay sahiplerine, YTTK'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içerisinde borçlarını nakden kapatmaları zorunluluğu getirilmiştir. Bu zaman zarfında borcun kapatılmaması halinde ise, YTTK 562/5 hükmünde öngörülen cezai yaptırım uygulanacağı gibi, şirket alacaklıları da şirkete borçlu olan pay sahiplerine karşı takipte bulunabileceklerdir (YürK 24/3).

2.3. Anonim Şirketin Organları

2.3.1. Yönetim Kurulu

YTTK'da, anonim şirketin yürütme organı olan yönetim kurulu hakkında bir takım yeni ilkeler benimsemiş, bazı konular da ETTK'dan farklı biçimde düzenlenmiştir. Yapılan yeniliklerin bir kısmı, eski kanun dönemindeki boşluk ve eksikliklerin öğreti ve yargı kararları ile doldurulması sureti ile uygulamada yerleşmiş olan hususların kanunlaştırılması niteliğinde olmuştur. Yine aşağıda görüleceği üzere, eski kanunun ifade hataları nedeniyle uygulamada sorun yaratan bazı konular, YTTK ile çözüme kavuşturulmuştur. Bu başlık altında, birçoğu ETTK'daki hükümlerin günümüz Türkçesi'ne uygun olarak ifade edilmesi dışında değişikliğe uğramamış olan maddelerin tek tek irdelenmesi yerine, göze çarpan belli başlı değişiklik ve yenilikler izah edilecektir.

2.3.1.1. Yönetim Kurulunun Teşkili

Öncelikle, tek ortaklı anonim şirkete olanak sağlanmasına paralel olarak, yönetim kurulunun da tek üyeden oluşmasının önü açılmıştır (YTTK 359/1).

Prensip olarak yönetim kurulu üyelerinin Türk vatandaşı olmaları zorunluluğu bulunmamasına rağmen; işlem kolaylığını sağlamak, hukuki ve cezai sorumluluğa ilişkin hükümlere uygulanabilirlik kazandırmak ve şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların menfaatlerini korumak maksadıyla, temsile yetkili en az bir yönetim kurulu üyesinin yerleşme yerinin Türkiye'de bulunması ve Türk vatandaşı olması şart koşulmuştur (YTTK 359/1).

Yeni düzenleme ile bir tüzel kişi yönetim kuruluna seçilebilecektir. Bu durumda, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunacaktır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir (YTTK 359/2). Bu düzenlemenin ana gayesi, tüzel kişinin yönetim kurulu üyesi olarak sorumlu tutulmasının yolu açılarak, şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara güvence verilmesidir. Bu şekilde, tüzel kişi pay sahiplerinin, yönetim kurulundaki temsilcilerinin arkasına gizlenerek sorumluluktan kurtulmalarının önü kapatılmaktadır.

Bu düzenlemeyle bağlantılı olarak kanunun 364/1 maddesinde, yönetim kurulu üyesi olan tüzel kişinin, kendi adına tescil edilmiş bulunan temsilciyi her an değiştirebileceği öngörülmüştür. Bu sayede, yönetim kurulu üyesi olan bir tüzel kişi, örneğin tescil edilmiş temsilcisi ile arasındaki iş ilişkisi sona erdiğinde, genel kurulun toplanmasına (veya üyeliğin boşalması halinde yönetim kurulu kararına) gerek duyulmaksızın, kendisini temsil eden gerçek kişiyi derhal değiştirebilecektir.

Bu arada YürK 25/1 ile, halihazırda tüzel kişi ortakların temsilcisi olarak yönetim kurulu üyeliğine seçilmiş bulunan şahısların, YTTK'nın yürürlük tarihinden itibaren üç ay içerisinde istifa etmeleri ve yerlerine yeni atamaların yapılması öngörülmüştür.

Yönetim kurulu üyelerine ilişkin olarak benimsenen bir diğer koşul da, üyelerin en az dörtte birinin yüksek öğrenim görmüş olmalarıdır. Tek üyeli yönetim kurullarında bu zorunluluk aranmayacaktır (YTTK 359/3).

Bu arada, ETTK'da öngörülmüş olan, yönetim kurulu üyelerinin şirket ortağı olmaları zorunluluğu kaldırılmıştır. Bu suretle, hem az ortaklı anonim şirketlerine çok üyeli yönetim kurulu oluşturma imkanı tanınmış, hem de hileli çözümlere başvurmadan, profesyonel yönetim kurulları kurulabilmesinin önü açılmıştır.

Esas sözleşmede öngörülmek şartı ile, belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabileceği hükme bağlanmıştır. Bu amaçla, yönetim kurulu üyelerinin, belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azlık arasından seçileceği esas sözleşmede öngörülebileceği gibi, esas sözleşmede yönetim kurulu üyeliği için aday önerme hakkı da tanınabilir. Genel kurul tarafından yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya hakkın tanındığı gruba ve azlığa mensup adayın haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur (YTTK 360/1). Tamamen yeni olan bu madde, aslında uygulamada başvurulan bir yöntemin kanuni dayanağa kavuşturulması ve hatta genişletilmesi niteliğindedir.

2.3.1.2. Şirketin Temsili

Genel olarak temsil yetkisinin kapsamına, tescil ve ilanına, devrine ve bu yetkinin ne şekilde kullanılacağına ilişkin hükümler içeren bu bölümde, birkaç tamamlayıcı ekleme dışında ETTK'ya göre esaslı bir değişiklik bulunmamaktadır.

Yalnız, bu konuda önemli bir yenilik öngören YTTK 371/2 hükmüne göre, Temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yapacakları işlemler de şirketi bağlayacaktır. "Ultra vires" (şirket faaliyetlerinin, şirketin amacı ve işletme konusu ile sınırlı olması) ilkesinin kaldırılması olarak değerlendirilen bu hükmün devamında; üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiğinin veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu ispat edilmesi hali müstesna tutulmuştur. Ancak, şirket esas sözleşmesinin ilan edilmiş olması, bu hususun ispatı açısından, tek başına yeterli delil sayılmayacaktır.

2.3.1.3. Yönetim Kurulunun Görevleri

Yönetim kurulunun görevleri hakkında genel ilkeyi belirleyen YTTK 374 uyarınca yönetim kurulu, kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkilidir. ETTK'da karşılığı bulunmayan bu hüküm ile yönetim kurulunun konumu, genel kurula nispetle güçlendirilmiştir.

Kanunda bu genel kural ile yetinilmeyerek, ilk defa yönetim kurulunun devredilemez görevleri sayılmış, bu suretle organlar arasındaki görev dağılımı ve yetki sınırları ortaya konmuştur. Buna göre, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri şunlardır:

- Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.
- Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi.

- Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.
- Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.
- Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.
- Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.
- Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.

2.3.1.4. Yönetim Kurulu Toplantıları

ETTK'da yer alan "*idare meclisinin karar verebilmesi için, azaların en az yarısından bir fazlasının hazır olması şarttır*" hükmü, uygulamada çelişkiye neden olmakta, Yargıtay'ın hükmü yorum şekli ise, tek sayıda üyesi bulunan yönetim kurullarında, kanunun maksadını aşan bir toplantı nisabının aranması sonucunu doğurmaktaydı. Özellikle üç üyeli yönetim kurullarında, bir buçuk üyeden bahsedilemeyeceği gerekçesiyle, öncelikle bunun ikiye yuvarlanması ve sonra bir fazlasının alınması suretiyle, toplantı nisabının oluşması için üç üyenin hazır bulunması gerektiği hükme bağlanmıştı¹³. Dolayısıyla uygulamada, üç üyeli yönetim kurullarının karar alabilmeleri son derece problemli olabiliyor, üyelerden biri dilerse, kurulun karar almasını, hatta toplantı yapmasını engelleyebiliyordu.

YTTK 390/1 maddesi ile bu ifade değiştirilerek "*yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır*" hükmü getirilmiş ve bu problem ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla, YTTK'nın yürürlüğe gireceği 01.07.2012 tarihinden itibaren, üç üyeli kurullarda toplantı nisabı üç yerine iki, beş üyeli kurullarda ise dört yerine üç olacaktır.

ETTK'da karşılığı bulunmayan YTTK 391 maddesi, yönetim kurulunun batıl sayılacak kararlarını belirtmiştir. Buna göre, özellikle;

- a) Eşit işlem ilkesine aykırı olan,
- b) Anonim şirketin temel yapısına uymayan veya sermayenin korunması ilkesini gözetmeyen,
- c) Pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren,
- d) Diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin,

kararlar batıldır.

Yönetim kurulu üyelerinin bilgi alma ve inceleme haklarına ilişkin hüküm YTTK'da oldukça genişletilmiş, kural olarak bilgi alma hakkının yönetim kurulu toplantılarında kullanılacağı, ancak gerektiğinde toplantılar haricinde de bilgi istenebileceği, şirket defter ve kayıtlarının incelenebileceği hükme bağlanmıştır (YTTK 392). Ne var ki, toplantılar haricinde bilgi alma hakkının kullanılması

¹³ Yargıtay 11. HD 1986/4389 E., 1986/5018 K., 06.10.1986 t. kararı.

konusunda madde, kendi içerisinde gelişli hükümler içermektedir. Şöyle ki; bir yönetim kurulu üyesi kurul toplantıları haricinde başkanın vereceği izinle şirket defter ve kayıtlarını inceleyebilecek (YTTK 392/3); ancak bu izni verme yetkisini haiz olan başkan, yönetim kurulu kararı olmaksızın bu defter ve kayıtları inceleyemeyecektir (YTTK 392/5). Bu durum hukuk mantığıyla bağdaşmadığı gibi, bu iki hükmün bir arada uygulanması da mümkün gözükmemektedir.

2.3.1.5. Yönetim Kurulu Üyelerinin Şirkete Borçlanma Yasağı

ETTK'da da yer alan, yönetim kurulu üyelerinin şirketle işlem yapma yasağını düzenleyen maddeye YTTK'da eklenen bir fıkra ile, pay sahiplerinin şirkete borçlanmalarına paralel bir şekilde, yönetim kurulu üyelerinin de şirkete borçlanmaları yasaklanmıştır. Buna göre; yönetim kurulu üyesi, onun alt ve üst soyundan kişiler, eşi, üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları, kendisinin ve söz konusu yakınlarının ortağı oldukları şahıs şirketleri ve en az yüzde yirmisine katıldıkları sermaye şirketleri, şirkete nakit veya ayın borçlanamazlar. Bu kişiler için şirket kefalet, garanti ve teminat veremez, sorumluluk yüklenemez, bunların borçlarını devralamaz. Aksi halde, şirkete borçlanılan tutar için şirket alacaklıları bu kişileri, şirketin yükümlendirildiği tutarda şirket borçları için doğrudan takip edebilirler (YTTK 395/2).

Ancak, "hakimiyetin hukuka aykırı kullanılması" başlıklı 202. Madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, şirketler topluluğuna dahil şirketler birbirlerine kefil olabilir ve garanti verebilirler (YTTK 395/3).

2.3.2. Genel Kurul

ETTK'nın genel kurullara ilişkin hükümleri YTTK'da (madde metinlerinin Türkçeleştirilmesi haricinde) büyük oranda korunmakla beraber; genel kurulun görev ve yetkileri, ortakların temsili, pay sahiplerinin korunması, bilgi alma hakkı gibi konulara ilişkin hükümler genişletilerek modern normlara paralellik sağlanmış, ayrıca genel kurul toplantılarının usulü, toplantı ve karar nisapları gibi konularda da bir takım değişiklikler öngörülmüştür.

Kuruluşu Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın iznine tabi tutulan şirketlerin genel kurullarında bakanlık temsilcisi bulundurulması zorunlu tutulmuş; geri kalan şirketlerin genel kurullarında bakanlık temsilcisi bulunup bulunmaması konusunda karar verme yetkisi ise Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na bırakılmıştır (YTTK 407/3).

Genel kurulun ETTK döneminde benimsenen devredilemez yetkilerine, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı konusunda karar vermek de eklenmiş (YTTK 408/2); tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibinin genel kurulun tüm yetkilerine sahip olduğu ve genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları gerektiği hükme bağlanmıştır (YTTK 408/3).

Genel kurulun azlık tarafından toplantıya çağırılmasına ilişkin eski düzenleme, YTTK'da 411 ve 412. maddelerde prensipte korunmakla beraber, uygulamada karşılaşılan sorunlar çözülmeye çalışılmış, örneğin yönetim kurulunun çağrıyı kabul etmesine rağmen geciktirmesini önlemek amacıyla, genel kurulun kırkbeş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırılmaması halinde, çağrının istem sahiplerince yapılacağı öngörülmüştür.

Çağrısız genel kurul toplanmasına olanak veren hüküm YTTK'da da yer almış, ancak çağrısız genel kurulda karar alınabilmesi için yüzde yüz katılımın devamı şart koşulmuş, bir ortağın toplantıyı terk etmesi halinde karar alınamayacağı öngörülmüştür (YTTK 416).

YTTK 419/2 ile, tamamen yeni bir düzenleme getirilmiş ve yönetim kurulunun, genel kurulun çalışma esas ve usullerine ilişkin kuralları içeren, asgari unsurları Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenecek olan bir iç yönerge hazırlayarak, genel kurulun onayından sonra yürürlüğe koyacağı öngörülmüştür. Bu iç yönerge ayrıca tescil ve ilan edilecektir.

Genel kurulun mutlak kararları için toplantı ve karar nisaplarında değişiklik yapılmamış, ancak YTTK'da, toplantı nisabının toplantı süresince korunması şart koşulmuştur (YTTK 418). Diğer taraftan, esas sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlarda aranacak toplantı ve karar nisapları ETTK'ya göre ağırlaştırılmıştır (YTTK 421). Buna göre, kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda öngörülen toplantı nisabı elde edilemediği takdirde, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için toplantı nisabı, şirket sermayesinin en az üçte birinin toplantıda temsil edilmesidir.

Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ile, şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınabilecektir.

Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması ve nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması kararları ise, sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınabilecektir.

Yukarıda öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşamadığı takdirde, izleyen toplantılarda da aynı nisap aranacaktır.

Pay sahiplerinin genel kurulda temsilini düzenleyen 428 ila 430. Maddelerde, temsil konusu detaylı biçimde ele alınmış; "organın temsilcisi", "bağımsız temsilci", "kurumsal temsilci" ve "tevdî eden temsilcisi" kurumları öngörülmüştür.

2.4. Denetim

ETTK döneminde şirketin organları bahsinde ele alınan denetim konusunun burada ayrı bir başlık olarak irdelenmesinin nedeni, denetçi veya denetleme kurulu olarak tanımlanan organın YTTK'da yer almaması ve şirketlerin bundan böyle bağımsız denetime tabi tutulacak olmalarıdır. Kanunda denetime ilişkin olarak detaylı hükümlere yer verilmiş ise de, daha çok mali müşavirlerin uzmanlık alanına giren bu konuya ilişkin olarak, aşağıda yalnızca temel ilkelere değinilecektir.

Anonim şirketin ve şirketler topluluğunun finansal tabloları denetçi tarafından, uluslararası denetim standartlarıyla uyumlu Türkiye Denetim Standartlarına göre denetlenir. Yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu içinde yer alan finansal bilgilerin, denetlenen finansal tablolar ile tutarlı olup olmadığı ve gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı da denetim kapsamı içindedir (YTTK 397/1).

Şirketin ve topluluğun finansal tabloları ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimi; envanterin, muhasebenin ve Türkiye Muhasebe Standartlarının öngördüğü ölçüde iç denetimin ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimidir. Bu denetim, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kanuna ve esas sözleşmenin finansal tablolara ilişkin hükümlerine uyulup uyulmadığının incelenmesini de kapsar (YTTK 398/1).

Denetçi, şirket genel kurulunca; topluluk denetçisi, ana şirketin genel kurulunca seçilecektir. Denetçinin, görevini yerine getireceği faaliyet dönemi bitmeden seçilmesi şarttır. Seçimden sonra, yönetim kurulu, gecikmeksizin denetleme görevini hangi denetçiye verdiğini ticaret siciline tescil ettirir ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile internet sitesinde ilan edecektir (YTTK 399/1).

Denetçi, ancak ortakları, yeminli mali müşavir veya serbest muhasebeci mali müşavir unvanını taşıyan bir bağımsız denetleme kuruluşu olabilir. Orta ve küçük ölçekli anonim şirketler, bir veya birden fazla yeminli mali müşaviri veya serbest muhasebeci mali müşaviri denetçi olarak seçebilirler. Bağımsız denetleme kuruluşlarının kuruluş ve çalışma esasları ile denetleme elemanlarının nitelikleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan, Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulacak bir yönetmelikle düzenlenir (YTTK 400/1).

2.5. Hisse Devri

Gerek hamiline, gerekse nama yazılı payların devrinde geçerli ilkeler büyük oranda korunmakla birlikte, YTTK'da nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması konusunda önemli değişiklikler öngörülmüştür. Yapılan yeni düzenlemede, artık esas sözleşmede basit bir hüküm öngörülerek, sebep dahi gösterilmeksizin pay devrinin onaylanmasından ve pay defterine kaydından imtina edilemeyecek; şirket ancak kanunda veya esas sözleşmede yer alan sınırlı bazı gerekçeleri ileri sürerek devre onay vermekten kaçınabilecektir.

2.5.1. Kanuni Sınırlama

YTTK 491'e göre, bedeli tamamen ödenmemiş nama yazılı paylar devredilecekse, şirketten onay alınması zorunludur (YTTK 491/1). Ancak bu durumda şirket, yalnızca devralanın ödeme yeterliliği şüpheli ise ve şirketçe istenen teminat verilmemişse onay vermeyi reddedebilecektir (YTTK 491/2). Ne var ki, miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri ve cebri icra yoluyla iktisap hallerinde bu hüküm uygulanmayacak; yani şirket bu durumlarda teminat talep edemeyeceği gibi, devri pay defterine kayıttan da kaçınamayacaktır.

2.5.2. Esas Sözleşme ile Sınırlama

Esas sözleşmede yer alacak hükümlerle, yalnızca nama yazılı payların devri sınırlandırılabilir, sınırlama olarak da sadece şirketin onayı şart koşulabilecektir (YTTK 492/1).

İlke olarak şirket, borsaya kote edilmemiş nama yazılı payların devrine, yalnızca şirket esas sözleşmesinde öngörülmüş önemli bir sebebi ileri sürerek onay vermektan kaçınabilir (YTTK 493/1). Bu durumda söz konusu "önemli sebep"lerin esas sözleşmede açıkça gösterilmesi gerekmektedir.

Maddenin ikinci fıkrasına göre, pay sahipleri çevresinin bileşimine ilişkin esas sözleşme hükümleri, şirketin işletme konusu veya işletmenin ekonomik bağımsızlığı yönünden onayın reddini haklı gösteriyorsa, önemli sebep oluşturacaktır.

Esas sözleşmede belirtilen önemli sebepler dışında iki halde de şirket pay devrine onay vermekten kaçınabilir. Buna göre şirket devredene, paylarını başvurma anındaki gerçek değeriyle, kendi veya diğer pay sahipleri ya da üçüncü kişiler hesabına almayı önererek, onay istemini reddedebileceği gibi (YTTK 493/1), devralanın payları kendi adına ve hesabına aldığını açıkça beyan etmemesi durumunda da, devrin pay defterine kaydı reddedilebilir (YTTK 493/3).

Payların miras, mirasın paylaşımı, eşler arasındaki mal rejimi hükümleri veya cebri icra gereği iktisap edilmeleri halinde; şirket sadece, payları edinen kişiye paylarını gerçek değeri ile devralmayı önermek koşuluyla onay vermekten kaçınabilir (YTTK 493/4).

Şirket, borsaya kote edilmiş nama yazılı payları iktisap eden bir kimseyi pay sahibi olarak tanımayı, ancak esas sözleşme, iktisap edilebilecek nama yazılı paylar ile ilgili olarak iktisap edenin pay sahibi olarak tanınacağı, sermayeyi esas alan ve yüzde ile ifade edilen bir iktisap üst sınırı öngörmüş ve bu üst sınır aşılmışsa reddedebilir (YTTK 495/1).

2.6. Şirketin Kendi Paylarını İktisabı

YTTK'nın, şirketin kendi paylarını iktisabı ve rehin olarak kabul etmesine ilişkin ETTK hükümlerine göre çok daha esnek ve detaylı düzenlemeler öngören toplam on maddesi, aslen yönetim kurulunun görevleri bahsi altında yer almakta ise de, ilgili hükümlerin köklü yenilikler içermesi ve aslen şirketi bir bütün olarak ilgilendirmesi nedeniyle, burada ayrı bir başlık altında ele almak daha uygun görülmüştür.

Yeni düzenlemede şirketin kendi hisselerini iktisabı konusundaki mutlak yasak yumuşatılmış ve bir şirketin kendi paylarını, sadece sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonucu açacak olan oranda ivazlı olarak iktisap etmesi yasaklanmıştır (YTTK 379/1). Böylece anonim şirketlerin, sermayelerinin yüzde onunu aşmayan oranda kendi paylarını iktisap etmeleri mümkün kılınmıştır.

Ancak bu imkandan yararlanılabilmesi için, genel kurulun bu hususta yönetim kurulunu yetkilendirmesi (YTTK 379/2) ve iktisap edilecek payların bedellerinin, şirketin sermaye ile dağıtılmasına izin verilmeyen yedek akçelerini aşan net aktifinden karşılanması (YTTK 379/3) gerekmektedir. Ayrıca, bedelleri tamamen ödenmemiş payların iktisabı mümkün değildir (YTTK 379/4). Yukarıda yer alan şartlar, bir hakim şirketin paylarının bağlı şirket tarafından iktisabında da aynen uygulanacaktır (YTTK 379/5).

Bir anonim şirketin sermayesinin yüzde onunu aşan oranda kendi paylarını iktisap etmesi yasağına bir takım istisnalar öngörülmüştür. Buna göre;

- Şirket, karşılaşılan yakın ve ciddi bir kaybın önlenmesi için zorunluysa, genel kurulun izni olmaksızın kendi paylarını iktisap edebilir (YTTK 381).
- Şirketin kendi paylarını iktisabının; sermayenin azaltılması sonucu gerçekleşmesi, cebri icradan satın alınmak kaydıyla şirket alacağının tahsili amacıyla yapılması, bir külli halefiyetin gereği

olması, kanuni satın alma yükümüne dayanması ve şirketin bir menkul kıymetler şirketi olması durumlarında, genel kuruldan izin şartı aranmayacak, iktisap bedelinin kaynağına ilişkin bir sınırlama söz konusu olmayacak ve yüzde onluk sınırlama da uygulanmayacaktır (YTTK 382).

- Yasak sadece ivazlı iktisaplar bakımından geçerli olup, ivazsız olması halinde şirket kendi paylarını herhangi bir sınırlamaya tabi olmaksızın iktisap edebilir. Burada tek şart, payların bedellerinin tamamen ödenmiş olmasıdır (YTTK 383/1).

İktisap edilen paylar konusunda ise öncelikle payların elden çıkarılması öngörülmüş (YTTK 384), bunun mümkün olmadığı durumlarda ise sermayenin azaltılması şart koşulmuştur (YTTK 386).

Şirketin kendi paylarını iktisabına ilişkin hükümler, uygun düştüğü ölçüde payların rehin olarak kabul edilmesi halinde de uygulanacaktır.

3. Yürürlük Tarihleri ve Uyum Süreleri

Gerek YTTK, gerekse YürK kapsamında öngörülen genel ve özel yürürlük tarihleri ile, belli konularda kanuna uyum için tacir ve şirketlere verilen sürelerin son tarihleri aşağıdaki gibidir:

01.07.2012	- YTTK genel yürürlük tarihi.
14.08.2012	- Esas Sözleşme hükümlerinin YTTK ile uyumlu hale getirilmesi için son gün.
01.10.2012	- Tüzel kişi ortakların temsilcisi olan yönetim kurulu üyelerinin istifa etmesi ve yeni atamaların yapılması için son gün.
01.01.2013	- Finansal tabloların hazırlanmasında ve ticari defterlerin tutulmasında TMS ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın uygulanmaya başlanması. - Bağımsız denetime ilişkin hükümlerin yürürlük tarihi. - Esas sözleşmelerde yer alan genel kurul toplantı ve karar nisaplarının kanun ile uyumlu hale getirilmesi için son gün.
01.03.2013	- Bağımsız denetçinin atanması için son gün.
01.07.2013	- Anonim şirketlerin esas sözleşmelerinde bulunan nama yazılı payların devri ile ilgili kısıtlama ve özel düzenlemelerin YTTK ile uyumlu hale getirilmesi için son gün. - Sermaye şirketlerinin internet sitesi açmaları ve YTTK'da belirtilen hususları bu sitede ilan etmelerine ilişkin hükümlerin yürürlük tarihi.
01.07.2014	- Bağlı şirketler nezdinde YTTK 202 kapsamına giren kayıplar varsa, bu kayıpların hakim şirket tarafından denkleştirilmesi için son gün.
01.07.2015	- Pay sahiplerinin şirkete karşı olan borçlarının nakdi ödeme yapılarak kapatılması için son gün.